

¡BOMBA!

Tanto andar descafeinado
y aun así reflexionar:
tanto dinero tirado,
y no hay ganas de votar

K'uintsil

Edición de fin de semana, del viernes 4 al domingo 6 de junio de 2021
CAMPECHE · YUCATÁN · QUINTANA ROO · AÑO 6 · NÚMERO 1497 · www.lajornadamaya.mx

YA'AX TÓOLOK

BA'ABAL KU YÁANTAJ TI'AL U CH'ÉEJSA'AL IK'ELO'OB

Le ya'ax ba'alche'a' suuk u yantal ti' péetlu'umilo'ob Kaanpech, Yucatán yéetel Quintana Roo, ba'ale' yaan uláak' u lu'umilo'ob México tu'ux ku yila'ali', yéetel uláak' táanxelilo'ob, je'el bix Belice; ojéela'ane' ku yantaj ti'al u chan ch'éejsik ik'elo'ob ku yantal.

Óoli' je'el tu'uxa'ak ka yanak K'áax ku yila'al, tak tu bak'pachilo'ob kaaj. Ichil ba'ax a'ala'ab tumen Luis Fernando Díaz Gamboa, máax jóolbesik Red para la

Conservación de los Anfibios y Reptiles de Yucatán (RCARY), ti' le ba'alche'a' chika'an u t'oolil tu paach u pool, ts'ookole' óoli' beey lo'olomil yanik ti'.

Le beetik kéen ila'ak tumen paalale', ku yóota'al chukbil tumen u k'áato'ob u biinso'ob tu yotocho'ob, ba'ale' sajbe'entsil u ti'alo'ob tumen ku náachkunsalo'ob ti' tu'ux unaj u yantalo'obi'. Ya'ax tóoloke' tuuk u jaantik

mejen ik'elo'ob; ti' jump'éel áak'abe' je'el tak u jaantik 50 u túul mejen ba'ale'.

U k'ab yéetel u yooke' chowaktak yéetel bek'echtak; u yoot'ele' séeba'an je'el jáanjan k'exik u boonil ya'ax ti'al u p'áatal káafe. Walkila', le ba'alche'a', jatsa'an beey chi'ichnak u yila'al yanik u ch'éejel, le beetik jets'a'ab u kaláanta'an yéetel Norma Oficial Mexicana (NOM)-059.

ITZEL CHAN

OOCHEL DIANA FUENTES

ESPECIAL: FAUNA NUESTRA | P. 41 TAK 43